

time

Odborný analytický měsíčník

ÚNOR 2015
ČÍSLO 2, ROČNÍK V.
WWW.CICAR.CZ
ZDARMA

veřejný zájem

obsah

4 | Lid má být chráněn před utrácením vlády

ROZHOVOR | TÉMA O vzniku české ústavy, „přidělování dobra“ soudy, jež nahradilo ochranu soukromého vlastnictví, o mlhavém konceptu veřejného zájmu a devastaci českého práva evropskou legislativou s JUDr. Miroslavem Syllou.

Rozhovor s Miroslavem Syllou

8 | Velké vlády v dobách příchodu oligarchů

ANALÝZA | TÉMA Jedním z největších témat současnosti je problém vlivu silných ekonomických zájmů, které stále více využívají ke svému obohacení politiku. Hovoří se o nebezpečí vlády oligarchie. Toto zneužívání politiky není ale ničím novým. Už Adam Smith říkal, že úkolem politiky je chránit společnost před predátorstvem ze strany soukromých osob (zločinců, kriminálních či agresorů zvenčí), ale upozorňoval zároveň na to, že musí existovat i pravidla, zamezující, aby se vláda sama nestala predátorem.

Autor Josef Šima

10 | Rovné příležitosti mužů a žen

ANALÝZA | TÉMA Téma pro Českou republiku i její samosprávy.

Autoři Marek Pavlík, Kamil Papež

CI Time

Odborný analytický měsíčník

Číslo 2

Ročník V.

Únor 2015

Vydává

CI Consult & Research, s.r.o.

ve spolupráci s vysokou školou

CEVRO Institut

IČ: 24772461

Jungmannova 29/19,

110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty

Telefon: 224 054 087

www.cicar.cz, citime@cicar.cz

Redakce

Šéfredaktor

Josef Šíma

Odborní konzultanti redakce

Ivan Langer, Ladislav Mrklas

Tajemnice redakce

Petra Viktorová

Art director

Ivo Kubát (Multimedia Atelier)

Stálí spolupracovníci

Milan Cabrnach,

Antonie Doležalová, Jiří Frgal,

Jakub Kříž, Aleš Kučera,

Daniel Kunštát, Pavol Minárik,

Jaroslav Salivar, Harald Scheu,

Jiří Šedivý, Alexandr Vondra

Fotografie

str. 1 fotolia.com

str. 8–11 fotolia.com

Jazyková korektura

4JAN Public Relations, s.r.o

Registrace MK ČR E 19998,

ISSN 1804-8099

Vážení čtenáři,

Jádrem aktuálního čísla CI Time je obsáhlý rozhovor s JUDr. Miroslavem Syllou, který připomíná, jaké byly záměry tvůrců Ústavy České republiky a v čem se tyto představy liší od dnešní podoby právního řádu, kdy soudy až přespříliš často „přidělují dobro“, místo aby chránily soukromé vlastnictví. JUDr. Sylla dále ukazuje, jak evropská legislativa devastuje český právní systém, a objasňuje, jaké problémy přináší časté používání mlhavého konceptu tzv. veřejného zájmu.

Josef Šíma se v následujícím článku Velké vlády v dobách příchodu oligarchů zamýšlí nad tím, jak ve státech přerozdělovajících téměř polovinu HDP vzniká živná půda pro zneužívání politiky velkými „politickými podnikateli“.

Příjemné čtení!

Josef Šíma,
*rektor vysoké školy CEVRO Institut
a šéfredaktor*

Ivan Langer,
*zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce*

Ladislav Mrklas,
*zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce*

Lid má být chráněn před utrácením vlády

O vzniku české ústavy, „přidělování dobra“ soudy, jež nahradilo ochranu soukromého vlastnictví, o mlhavém konceptu veřejného zájmu a devastaci českého práva evropskou legislativou s JUDr. Miroslavem Syllou.

Rozhovor vedl **JOSEF ŠÍMA**

Jste jedním z právníků, kteří se podíleli na tvorbě české ústavy. Mohl byste nám přiblížit, v čem jste tehdy spatřovali svůj hlavní úkol a jak se po více než 20 letech díváte na výsledky své práce? Co jste měli udělat jinak?

Byl jsem vládním úředníkem, a tak jsem viděl onen úkol především úředníma očima. Připravit ústavu včas, aby mohla nabýt účinnosti se vznikem nového státu. Slyším námitky o „horké jehle“ apod., ale jsem přesvědčený, že vláda s premiérem Václavem Klausem udělala tehdy správně, když se ujala své zákonodárné iniciativy, byť v časové tísní. Nebylo to tak úplně samozřejmé, jelikož tehdy existovalo mnoho představ a návrhů. Představa, že by se udělal jen „přechodový zákon“ a pak – už za existence samostatného státu – by se v klidu, domnělém klidu, ústava připravila, by vedla jen k neshodám v začátcích nové ČR.

Zkuste se vžít do té situace. Jak se rozpadá stát, jak se konstituuje stát nový, co bylo dřív – ústava nebo stát? To tehdy nikdo nevěděl. Navíc i třeba jen maličkost – „sehnat“ pro inspirování ústavy jiných evropských států nešlo tehdy dvěma kliknutími v Googlu.

Ale jistě, každý z nás ve vládní komisi měl své odborné a řečnické ideové představy. Snad mohu říci, že jsme zcela samozřejmě, téměř bez výslovného deklarování, měli představu, že připravujeme ústavu malého, jednotného, samostatného, úsporného, liberálního státu, který vychází z priority občana. Ba ještě obecněji, alespoň za sebe, já jsem měl určité a priori danou představu, že vytváříme základ abstraktního řádu, předem známých a daných pravidel, v nichž se stát a občané realizují. Stát vykonává své minimální funkce a občané užívají své maximální svobody.

Namísto toho jsme se dnes dočkali státu expandujícího, státu rozděleného na kraje. Státu, který ústavní novelou ztratil samostatnost a stal se vazalem EU, státu rozhazujícího dotace na všechny strany a neustále vymýšlejícího, co by se ještě dalo zakázat či omezit. Namísto respektu k abstraktní povaze pravidel se politici snaží ad hoc měnit zákony i Ústavu tak, jak jim to zrovna vyhovuje. Soudy přešly od aplikace právních norem k tomu, čemu říkají „decisionismus“. Rozhodují o tom, jestli ústavní zákon je skutečně ústavním zákonem, jestli opatření obecné povahy je ve skutečnosti nařízením, „materiálně“ vykládají prá-

PRAVICE POVSTANE Z POPELA,

až dokáže říci, že jediné základní právo je právo vlastnické, vše ostatní jsou deriváty, zisk je požehnání a jediným veřejným zájmem je právní řád sám.

vo (contradictio in adjecto!) a vymýšlejí si své testy namísto podřazování pod tu či onu skutkovou podstatu právní normy. K tomu všemu sepisují apologetické traktáty o změnách paradigmat. Na vrcholu soudní soustavy (ba spíše nad ní, jak sám o sobě ÚS praví) se vymýšlejí pravidla o přidělování „dobra“.

Premýšlím, jak tento pocit zkráceně vylíčit – snad od Hayeka ke Carlu Schmittovi, neuvěřitelný posun, od abstraktních pravidel, od řádu ke svévolnému rozhodování. Od šance pro každého až k distribuci dobra soudem a vládou.

Pro tento společenský posun také nemůže právní řád a ústava jako jeho základ už plnit patřičně svou roli, nemůže naplňovat někdy velmi podivná očekávání. Právo je zahlceno. Jen například – právo nedokáže donekonečna nabízet lepší a lepší řešení pro zadávání veřejných zakázek, lepší pravidla

komu a na co přidělit dotace. Z těchto subproblémů není už cesta zlepšování právní úpravy, ale minimalizování veřejných zakázek a dotací.

Nechci však vypadat jako stěžovatel. Vývoj po roce 1989 u nás mne znovu a znovu naplňuje nadšením, že jsem se toho na rozdíl od jiných dožil a že si to užívám. Úžasná škola! Dnes ovšem převládá negativismus a lkaní nad koncem civilizace. Nejde ale o konec civilizace, jde o konec sociálního státu, ten vyčerpal své možnosti. Hlavně pak jde o to, jak brzy se podaří obnovit základní hodnoty – úctu ke skutečným právům, k vlastnictví, podnikání, k zisku.

Otázka je, jestli jsme jako (obyčejní) zpracovatelé návrhu ústavy vůbec mohli udělat něco jinak. Kdybych se pustil do volné úvahy, tak zakázat státu a obcím vlastnit podniky, vůbec ani

nezmiňovat možnost dělení na kraje, výslovně stanovit, že lid má být chráněn před nadměrným utrácením vlády.

ÚTĚK PŘED PRÁVNÍKY

Nová ústava vytvořila základní pravidla pro fungování společnosti i průběh ekonomické transformace a privatizace, na něž se dnes řada lidí dívá značně kriticky. Utekli ekonomové právníkům? Jak se díváte na roli práva a právníků v procesu přechodu k tržní ekonomice?

Chce se mi provokativně prohlásit, že měli utéct ještě víc. Z „útěku před právníky“ se stalo klíšé, hůl, kterou je třeba bít hlava nehlava, obhajoba privatizace se nepřipouští, přece všichni vědí, že byla „zpackaná“. Teprve dnes se ukazuje, jak oprávněný byl „útěk před právníky“ (abstrahuji od složitých okolností vzniku tohoto pojmu). Za dnešních podmínek by vláda nezprivatizovala ani „ň“. Došlo by na přezkoumávání rozhodnutí o privatizaci soudem. Neschopnost vydat majetek církvím, i když ho vydat, dejme tomu, vláda chce, ale státní úředník, který na něm právě funkčně sedí, jí v tom zabrání, hlídání trhu před zlými monopoly. To je ten „legislativní rámec“, který dnes funguje a který prý měl privatizaci předcházet!

Vláda v privatizaci byla vládou, která vystupovala v soukromoprávním vztahu. Prodávala majetek státu, poslední dějství státního majetku, v to jsme přece věřili. Toto musela být idea – předat co nejrychleji majetek soukromníkům, než to všechno spadne. Vláda musela skutečně utíkat, utíkat před veřejným právem.

Ano, obchodník musí prchat před „veřejnoprávníkem“, než mu bude z důvodu tzv. „veřejného zájmu“ zakázáno obchod udělat. Vláda musí prchat před tím, kdo chce nařídít, aby její rozhodnutí o privatizaci přezkoumával soud, úřad pro hospodářskou soutěž a podobné obskurní instituce. Kritérium spravedlnosti se na akt prodeje (privatizaci) těžko aplikuje. Proto zde byla i kupónovka, měla to trochu vyvážit.

Oproti tomu, ano, nelze utíkat před právníky v přesnosti smluv o prodeji majetku, v určení majetku, v zápisech do katastru. Tady byly skutečné mezery privatizace, ale co k tomu říci, inu jsme o čtvrtstoletí chytrější.

SOUTĚŽ, ČI SOUTĚŽ O DOTACE?

V minulosti jste se podílel na snahách o reformování síťových odvětví, jako je například železnice, jež byla a je vůči přechodu na tržní principy fungování neskutečně rezistentní. Proč se reformy tolikrát zastavily? Jak pro-

sadit změny, které by přinesly i do takovýchto sektorů tlak na kvalitu, soustředění se na zákazníka a všechna další pozitiva konkurence?

Reforma železnic byla v době okolo roku 1995 připravena jako skutečná reforma. Vycházela z potřeby reformovat tehdejší systém nejen rozdělením na správce infrastruktury a dopravce. Měla být provázena i rozsáhlou privatizací regionálních tratí a dopravců. Nemohla se vyhnout ani zrušení některých tratí ze sítě, která byla tehdy tuším druhá nejhustší v Evropě.

Proč byla tato reforma zastavena? Ani jako přímý účastník tehdejších procesů na to odpovět prostě neumím.

Namísto toho bylo pak později přijato jen evropské heslo oddělení provozu a infrastruktury, navíc dodnes zdaleka důsledně neprovedené, a současně byl systém sanován dotacemi. Dělá mi sice radost, když vidím, jak se dnes na dráhách už soutěží, na druhou stranu mám pochybnosti – je to skutečně hospodářská soutěž nebo jen soutěž o dotace? I to by se dalo v nějaké podobě akceptovat, možná je lépe soutěžit o dotace, než je sypat monopolu. Ještě horší ovšem je, když duchové „národních dopravců“, znovu aktuálně vylézají. „Národní dopravce“, „veřejný zájem“, to jsou hesla našich železnic a politiků. Já jen podotýkám, že jsem viděl v životě cestovat hodně lidí vlakem, ale nikdy jsem neviděl, že by vlakem jel „veřejný zájem“.

Pozorujete nějakou zásadní změnu, kterou prošlo myšlení právnické obce ve vztahu k soukromému vlastnictví, k chápání trhů, k roli legislativy apod.? Srovnáme-li velká témata minulosti (privatizace, deregulace) a populární témata dneška (zákaz prodeje o svátcích, elektronická evidence tržeb), žijeme zdá se ve zcela jiném světě.

Nemohu si pomoci, ale pro mne je pořád úhelným pojmem práva vlastnictví. Z něj právo vyrůstá a okolo něj se točí (má točit). Namísto vlastnictví nyní nastoupil „veřejný zájem“. Poslední údaj – na půl tisíce právních předpisů ČR se dovolává v nějaké podobě „veřejného zájmu“ (jak píše prof. Eliáš v časopise Právník, 11/2014). Právo umí upravit vztahy vlastníků, selhává ale u mlhy „veřejného zájmu“. Ve veřejném zájmu u nás jezdí vlaky, autobusy, provozuje se kanalizace, sport, lázně i pořebiště. Vše stanoveno zákonem.

Střety se už právníkům a společnosti obecně nejeví jako střety dvou vlastníků, ale jako střety veřejných zájmů navzájem. Střet stavby dálnice s lesem na trase dostal podobu střetu veřejného zájmu na výstavbě dálnice s veřejným zájmem na existenci lesa. Nejde už o střet soukromého stavebníka dálnice s vlastníkem lesa. Prostor pro soukromoprávní jednání mizí. A soudce pak váží, který veřejný zájem je důležitější, které dobro je větší, nikoli kterou právní normu má aplikovat. Na to navazuje teorie proporcionality šířená z „nadvrcholu“ soudní soustavy (ÚS), proporcionalně, přiměřeně, jak komu. Začíná „prozařovat“ celou aplikací práva a každou chvíli pak

slyšíte, že úředník, starosta na prvním stupni rozhodování zavazuje proporcionalitu, místo aby aplikoval právní normu.

Vaše otázka má však jednu obtíž. Ono skutečně velká témata jsou jedinečná, transformační, pak přichází běžný život. Ale to, že běžný život přinese Vámi uvedená pseudotémata, bych také nečekal. Ale vlastně je to stále ta samá písnička. Jak dlouho (už století?) se vede diskuse o „právu“ na lenost? Vadí mi, že se tématu lidských práv zmocnila levice, zavádí tato různorodá „ne-práva“ a pro pravici se už pojem lidských práv stává levičáckým. Pravice povstane z popela, až dokáže říci, že jediné základní právo je právo vlastnické, vše ostatní jsou deriváty, zisk je požehnaní a jediným veřejným zájmem je právní řád sám. Triviální, že?

EVROPSKÉ PRÁVO DEVASTUJE ČESKÝ PRÁVNÍ ŘÁD

Řada lidí tvrdí, že přejímání evropského práva výrazně kultivuje náš právní rámec. Jak se díváte na vliv členství v EU? Není třeba právě evropská legislativa nástrojem, jak překonat vliv mocných domácích zájmových skupin?

Je to právě naopak. Přejímání práva EU je devastací našeho právního řádu. Mohl bych o tom snést řadu důkazů. Dvakrát do měsíce zasedám v jedné z komisí Legislativní rady vlády. Komise posuzuje návrhy právních předpisů a velké procento snah naráží na to, že nemůžeme v návrhu změnit ani slovíčko, abychom se nedostali do rozporu s právem EU. Leckdy jde vlastně o technikálie, způsoby vyjádření apod., ale ani tam téměř nemáme šanci zasáhnout. Právní řád ztrácí svou vypovídací schopnost, což je jeho řekl bych podstatná vlastnost.

Zájmy skupin, ano, to bude v právu vždy problém, ale zkuste je pak odhalit v šroubovaných výjimkách předpisů EU? Přenesená pravomoc Komise, prováděcí pravomoc, komitologie a nakonec tuzemský „gold plaiting“ (např. populární balené koblihy). V této struktuře nemáte šanci ani rozpoznat, v čí prospěch je měněna zdánlivě technická příloha právního předpisu a proč je zaváděna určitá regulace.

Myslím však, že otázka už stojí jinak: Co bude potřeba udělat, až naše členství v EU skončí? Ať už jakýmkoliv způsobem. Jak se bude legislativně postupovat u přímo použitelných předpisů EU? Asi je bude nutné po nějakou dobu ponechat v platnosti. Co se směrnicemi, či spíše jejich transpozicí do textu našich právních předpisů? Celá věc má ještě řadu a řadu záhybů a složitostí. Byla by to krásná legislativní práce na důchod.

Vím, že jste v minulosti ve svých publikovaných legislativních okénkách upozorňoval na řadu poměrně humor-

MIROSLAV SYLLA

- absolvoval PF UK v roce 1980,
- pracoval jako právník v železničních podnicích a na ministerstvu dopravy,
- po roce 1989 pracoval na úřadu vlády jako vedoucí poradců dr. Stráského,
- jako státní úředník se podílel na řešení problémů privatizace majetku, legislativy a rozdělení státu,
- v roce 1992 byl členem komise vlády ČR pro tvorbu ústavy,
- v letech 1993 a 1995 byl náměstkem ministra dopravy, podílel se na přípravě tehdejší reformy železnic, změnách právních předpisů resortu a privatizaci,
- od roku 1999 působí jako advokát, zaměřuje se na veřejné i obchodní právo,
- je členem jedné z komisí Legislativní rady vlády pro veřejné právo,
- na vysoké škole CEVRO Institut působil do roku 2014 jako vedoucí Katedry veřejného práva a veřejné správy.

ných výstřelků legislativců, jež dobře ukazovaly na to, k čemu může inflace legislativy vést. Jaký příklad těchto legislativních výplodů máte nejraději?

Nejradši mám seriál o koze bezoárové. Stát léta dotoval její chov. Dalo se to vyčíst ze zákona o státním rozpočtu docela přesně. Bylo to samo o sobě kouzelné, tu kozičku na plot, tu na krmení, tu na léky. Pak najednou vyšla ve Sbírce mezinárodních smluv úmluva o ochraně zvířat a koukám – ČR tam má výhradu – kozu bezoárovou lze v ČR „obhospodařovat lovením“! Je to v ČR cizí, nepěkný, nepůvodní živočich. Úprava zákona o ochraně zvířat následovala. Takže po letech státních dotací, myslivci, palte na kozičky, prosím.

Velké vlády v dobách příchodu oligarchů

Jedním z největších témat současnosti je problém vlivu silných ekonomických zájmů, které stále více využívají ke svému obohacení politiku. Hovoří se o nebezpečí vlády oligarchie. Toto zneužívání politiky není ale ničím novým. Už Adam Smith říkal, že úkolem politiky je chránit společnost před predátorstvem ze strany soukromých osob (zločinců, kriminálních či agresorů zvenčí), ale upozorňoval zároveň na to, že musí existovat i pravidla, zamezující, aby se vláda sama nestala predátorem.

JOSEF ŠÍMA | Autor je garantem oboru
Hospodářská politika vysoké školy
CEVRO Institut

Od Smithových dob relativně malých vlád jsme se však posunuli do situace, kdy se vláda, která měla být spravedlivým rozhodčím, stala i velmi významným hráčem, a to samozřejmě způsobuje, že najednou jsou zde zdroje, které lze někomu přerozdělovat, a tím ho obohatit na úkor druhých. Dnes vlády přerozdělují zhruba polovinu všeho, co je vytvořeno. Polovinu z toho, co lidé získají, tak není v důsledku toho, že by vyrobili nějaký potřebný výrobek, ale proto, že z rozhodnutí politika, úředníka, byrokrata se někomu vezme a druhému dá. Nedivme se, že se zde pak objeví silné skupiny, které se o tuto polovinu snaží přetahovat.

DOBÝVÁNÍ RENTY V PŘÍMÉM PŘENOSU

Takovéto aktivitě se říká dobývání renty a stala se bohužel hlavní náplní činnosti řady lidí, kteří si říkají „podnikatelé“. Zde je však třeba rozlišovat. Máme tak na jedné straně podnikatele, kteří se soustředí na kvalitní výrobu žádaných výrobků a inovace a po zásluze bohatnou, ale bohužel jsou

i tací, kteří jako zdroj bohatství používají takovéto dobývání renty a zneužívají politiku ve svůj prospěch. Nebezpečně mnoho českých podnikatelů získává bohatství právě z přísady se k veřejným rozpočtům, z dotací a jiných privilegií, nikoli z toho, že by vyrobili něco mimořádného. To dláždí cestu k oligarchizaci vládnutí.

Obrana před oligarchizací je však složitá. Obávám se, že když žijeme ve státech, ve kterých se přerozděluje polovina HDP, je těžké vyhnout se nešvarům, které takto ohromná role státu s sebou nese. Bohužel nežijeme ve státě, jehož fungování by se blížilo liberálnímu ideálu, o němž hovořil Adam Smith. Navíc se

nejen přerozděluje, ale i masivně reguluje zbylé soukromé podnikání. Dokonce stát svými zákony vytváří státní monopoly, oligopoly a kartely. Příkladem je sektor bankovníctví. Ten je sice často vydáván za symbol nespoutaných trhů, ve skutečnosti však vidíme, že jej stát ovládá, vlastními zákony monopolizuje a vytváří netržní strukturu, jež má blízko kartelu. Pak se nedivme, že se v něm dějí věci, které se nám nelíbí a jen dokládají, jak nebezpečné jsou systémy vystavěné na státních privilegiích.

OVLÁDNUTÍ STRÁŽCI

Nemělo by být pro nikoho překvapením, že vytvoří-li stát privilegované posty, největší hráči tyto privilegované posty dokáží ovládnout. V ekonomii máme tzv. „teorii ovládnutého strážce“, která ukazuje, že regulace, které se tak dobře prodávají veřejnosti, nejenže vliv velkých hráčů neomezují, ale ještě jej upevňují. Politika se tak dostává pod vliv největších aktérů na úkor daňových poplatníků i menších konkurentů. A když v této situaci přijdeme s další regulací či silnějším regulátorem,

aby nám údajně řešila problém vlivu velkých hráčů, svědčí to o nepochopení problému.

Jakkoli je důležité bránit se vlivu velkých hráčů, nelze tento problém ztotožňovat s problémem zvyšování bohatství nejbohatších lidí ve společnosti. Mnoho se mluví o tom, že rozdíl mezi průměrným výdělkem a příjmem nejbohatších roste. Nic jiného bychom však neměli čekat v okamžiku, kdy se poprvé v historii lidstva dostáváme do opravdového procesu globalizace, kde když někdo vyrobí globálně úspěšný výrobek, prodá jej milionu lidí na celém světě a v důsledku toho dramaticky vzroste jeho příjem. Není na tom nic zavřehodného. Je však nutné rozlišovat mezi opravdovým, produktivním podnikatelem, který prodává své výrobky globalizovanému světu a po zásluze bohatne, a mezi dobyvateli renty, kteří jsou dnes také globální a zneužívají politickou moc ve větším měřítku, než bylo možné dříve.

PODNIKÁNÍ A POLITICKÁ KULTURA JAKO BRZDY OLIGARCHIZACE

Velcí podnikatelé nejsou jen problémem pro politiku, mohou působit i opačně. Najdeme příklady odpovědných podnikatelů, kteří svými penězi ovlivňují politiku pozitivním směrem – a brání základní principy panství práva proti vlivu těch, jež chtějí politiku zneužít ve vlastní prospěch. Podporují vznik politické kultury a kvalitních formálních i neformálních pravidel hry. Politická kultura sama však – obzvláště v postsocialistické Evropě – prorůstání ekonomických a politických zájmů zastavit nedokáže. Jediným zbývajícím způsobem je omezení prostoru pro lobbying a systematické zneužívání politiky. Velcí političtí podnikatelé nesmí mít prostor pro uplatnění svého vlivu. Toho lze dosáhnout tehdy, když odstraníme rozsáhlé přerozdělování a všudypřítomné regulace. Tím poklesne počet příležitostí k získání výhod politickými prostředky. Je tedy nutné snížit daně a vládní výdaje.

Často slyšíme o varování před „prokletím přírodních zdrojů“, kdy namísto aby přírodní zdroje sloužily k prospěchu obyčejných občanů, dochází v zemích se slabým systémem práva k boji o tyto zdroje. Výsledkem je násilí a chudoba. Stejnou logiku můžeme použít i na vysvětlení existence neproduktivních predátorských aktivit a dobývání renty v zemích, které neoplyvají přírodním bohatstvím, ale skrytý i otevřený „krvavý“ boj se vede o prostředky státního rozpočtu určené k přerozdělování. Nabízí-li naše dnešní situace nějakou výhodu, pak je to skutečnost, že vychylování politiky ve jméno ekonomických zájmů silných skupin je médií sledováno a jeho neblahé důsledky lidé mohou snadněji rozpoznat a objevit jeho nebezpečí. Lidé si snad rychle uvědomí, že proti parazitickému principu „jednomu vezmu a druhému dám“ stojí princip „dobrovolně kupuji a dobrovolně prodávám“, který nevytváří umělé vítěze ani poražené a měl by být základem společenské harmonie v naší tržní, nikoli oligarchické společnosti.

Rovné příležitosti mužů a žen –

Téma pro Českou republiku i její samosprávy

MAREK PAVLÍK | Člen
Katedry veřejného práva
a veřejné správy, CEVRO Institut

KAMIL PAPEŽ | Konzultant
pro veřejnou správu, M.C.TRITON

Téma rovných příležitostí žen a mužů je dlouhodobě zmiňováno jako jedna z priorit českých vlád i na úrovni Evropské unie. Je třeba přiznat, že na státní úrovni v České republice je větší podpora řešení a rozvíjení tématu více deklaratorní. V tomto ohledu je zajímavější podívat se do prostředí Evropské unie.

Stojíme na prahu dalšího programovacího období a čeká nás začátek vypisování výzev z nových operačních programů. Vedle toho, že veškeré principy přidělování evropských dotací se musí řídit principy dodržování rovných příležitostí žen a mužů, je třeba zmínit, že velmi důležitou roli v tomto směru bude

hrát Operační program Zaměstnanost (OP Zaměstnanost), který byl schválen vládou.

V OP Zaměstnanost je na podporu řešení aktivit genderu konstituována samostatná prioritní osa. Příjemcem dotací budou vedle orgánů státní správy a příslušných orgánů i samosprávy (obce a kraje).

Samosprávy budou moci z evropských prostředků kofinancovat projekty, jež jim pomohou implementovat moderní přístupy i trendy v oblasti genderu. České samosprávy mají v této oblasti stále výrazný deficit zavádění genderových

mosprávách, které byly v minulém programovacím období realizovány, lze považovat zavádění např. následujících aktivit:

- genderový audit,
- zpracování metodiky a zavádění rovného přístup do úřadu,
- nastavení systému flexibilního zaměstnávání,
- vzdělávání zaměstnanců úřadu v oblasti rovných příležitostí a adaptace žen a mužů, kteří se vrací po rodičovské/mateřské dovolené,
- vznik systému odborného poradenství v tématu genderu,

mě, ovšem lze se v něm řadou věcí inspirovat. Švédské specifikum netkví jen ve vytvoření legislativního prostředí, ale v samotném vnímání a přístupu k tématu, a to jak ze strany obyvatel, tak ze strany organizací a úřadu. Stát musí samozřejmě vytvořit prostředí, ale řada aspektů je poté na realizaci a iniciativě samotných organizací a úřadu, neméně důležitou roli hraje i samotné vnímání stereotypů a rolí v otázce genderu.

Zde uvádíme několik příkladů fungujícího systému ze Švédska:

- Těhotenství není překážkou a dítě není bariérou v zaměstnání, a to jak ze

STOJÍME NA PRAHU

dalšího programovacího období a čeká nás začátek vypisování výzev z nových operačních programů.

strany vnímání rodičů, tak organizací, úřadů.

- Upřednostňuje se individuální, nikoli rodina. To umocňuje rovnost mezi pohlavími a umožňuje švédským matkám pečovat o rodinu i pokračovat v kariéře.
- Vysoká podpora a prostředí pro využívání zkrácených úvazků.
- Švédské firmy a úřady jsou proaktivní vůči rodičům (zřízení dětských koutků, péče o dítě atd.).
- Běžnou praxí je nárok na společnou rodičovskou dovolenou.
- Výrazná role ombudsmána, který dohlíží a upozorňuje na diskriminaci ve společnosti.

Je zřejmé, že zavádění principů rovných příležitostí je velkou výzvou nejen pro naše samosprávy, ale i pro další oblasti. Přidaná hodnota zavádění genderových přístupů na naše úřady i do společnosti je velká, Česká republika má proto před sebou velký potenciál, který by byla škoda nevyužít.

© tibanna79 - Fotolia.com

nástrojů pro zlepšení života a chodu obce, ačkoli již v minulém programovacím období byly projekty, které přinášely pozitivní efekty. Na české samosprávné úrovni se tak nenacházíme v nulovém bodě, ale máme položený určitý základ, na který bude třeba dobře navázat. Za příklady dobré praxe na českých sa-

- vytvoření místností pro rodiče s malými dětmi v prostorách úřadů.

Podnětné pro Českou republiku i její samosprávy můžou být rovněž zahraniční praxe, např. Švédsko. Je třeba poznamenat, že Švédsko je příkladem země, která je v otázce zavádění rovných příležitostí žen a mužů jinde než naše ze-

Studujte prestižní vysokou školu v centru Prahy!

Atraktivní obory s výborným uplatněním!

- **Ekonomie – Hospodářská politika (Bc.)**
- **Politologie a mezinárodní vztahy (Bc., Mgr.)**
- **Obchodněprávní vztahy (Bc., Mgr.)**
- **Veřejná správa (Bc., Mgr.)**
- **Bezpečnostní studia (Mgr.)**
- **Master of Public Administration (MPA)**

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

PRÁVO, POLITOLOGIE, EKONOMIE
PRESTIŽ, VZDĚLÁNÍ A ÚSPĚCH

cevroinstitut.cz